

ADABIY JANRLARNI TUSHUNISH BO'YICHA BOSHLANG'ICH KO'RSATMALAR

Mansurjonova Gulbaxor Muxammadsobir qizi
FarDU, amaliy ingliz tili kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Adabiy asarlar yozuvchi tomonidan tanlangan adabiy janrlar asosida yaratiladi. Uni tushinish o'quvchidan janrlar to'g'risida tushunchalarning mavjud ekanligini talab etadi. Ushbu tadqiqot ishida hozirda mavjud bo'lgan adabiy janrlar to'g'risida qisqa tushuntirishlar beriladi.

Kalit so'zlar: Adabiyot, janr, muloqot, fantastika, romantika, she'riyat.

BEGINNING INSTRUCTIONS ON UNDERSTANDING LITERARY GENRES

Abstract: Literary works are created based on literary genres chosen by the writer. Understanding it requires the reader to have an understanding of genres. In this research paper, a brief explanation of the currently available literary genres will be given.

Key words: Literature, genre, communication, fiction, romance, poetry.

НАЧАЛЬНЫЕ ИНСТРУКЦИИ ПО ПОНИМАНИЮ ЛИТЕРАТУРНЫХ ЖАНРОВ

Аннотация: Литературные произведения создаются на основе выбранных писателем литературных жанров. Для его понимания читателю необходимо иметь представление о жанрах. В данной исследовательской работе будет дано краткое объяснение существующих в настоящее время литературных жанров.

Ключевые слова: Литература, жанр, общение, художественная литература, романс, поэзия.

"Adabiyot " lotin tilidan olingan bo'lib, " **harflardan foydalanish** " yoki " **yo'zish** " degan ma'noni anglatadi. Ammo bu so'z lotin tilidan olingan roman tillariga kirganida, u " **kitob o'qish yoki o'rganishdan olingan bilim**" qo'shimcha ma'nosini oldi.

Adabiyot qog'ozdagi siyohdan ham ko'proq; bu cheksiz tasavvurga eshik, inson tajribasini aks ettiruvchi ko'zgu va asrlar hikmatini tashuvchi abadiy idishdir. Bu so'zlar simfoniyasi, hikoyalar gobelenidir¹, voqelik va tasavvur nozik uyg'unlikda raqsga tushadigan olamdan iborat. Adabiyot sahifalarida bizni olis yurtlarga olib boradigan, inson qalbining tub-tubini o'rganib, tasavvurlarimizni o'tga soladigan hikoyaning qudratini kashf etamiz.

Qadimgi sivilizatsiyalar dostonlaridan tortib, kitob javonlarimizni ko'rkam bo'lgan zamonaviy romanlargacha adabiyot rivojlandi, moslashdi va sabr-toqatga ega bo'ldi. U tarixning eng qorong'u burchaklarini yoritib berdi, imperiyalarning yuksalishi va qulashi haqida hikoya qildi, muhabbat, yo'qotish va sog'inch sirlarini shivirlab berdi. Adabiyotda biz tasalli, ilhom va inson ifodasining chuqur go'zalligini topamiz.

Lekin adabiyot monolit mavjudot emas; bu janrlar, uslublar va ovozlarning son-sanoqsiz iplaridan to'qilgan jonli gobelen. She'riyatning lirik misralaridan tortib trillerlarning hayratlanarli hikoyalarigacha bo'lgan har bir janr biz dunyoni ko'rishimiz mumkin bo'lgan noyob ob'ektivni taqdim etadi. Aynan mana shu janrlar kaleydoskopi bizning o'qish tajribamizni boyitadi va insoniy holatni son-sanoqsiz nuqtai nazardan o'rganishga imkon beradi.

Adabiy janrlarni aniqlash

Muayyan janrlarni o'rganishdan oldin, keling, adabiy janr nima ekanligini tushunishdan boshlaylik. Oddiy qilib aytganda, adabiy janr - bu o'xshash xususiyatlarga ega bo'lgan adabiy asarlarning toifasi yoki tasnifi. Bu xususiyatlar mavzular, uslublar, tuzilmalar va hatto hikoya qurilmalarini o'z ichiga olishi mumkin. Janrlar o'quvchilar va yozuvchilarga ular bilan bog'liq bo'lgan hikoya yoki kontent turini aniqlash va muloqot qilishda yordam beradi.

Adabiy janrlarning ahamiyati

Nima uchun adabiy janrlar muhim? Ular bir nechta muhim funktsiyalarni bajaradilar:

1. O'quvchilarning umidlari:

Janrlar o'quvchilarga kitobning mazmuni va uslubi haqida ma'lum umidlarni beradi. Misol uchun, siz sirli romanni olganingizda, siz shubhali, maslahatlar va markaziy sirni hal qilishni kutasiz.

2. Marketing va maqsadli auditoriya:

¹ **Gobelen** - bu tuklarsiz gilam, uning to'qilishi bir vaqtning o'zida mato yaratadi, bu tasvirni yaratadi. Gobelendagi rasm predmetli yoki bezakli bo'lishi mumkin.

Janrlar nashriyotlar va kitob sotuvchilarga kitoblarni samarali sotishda yordam beradi. Ular ularga ma'lum bir hikoya turini afzal ko'rgan muayyan auditoriyaga yo'naltirish imkonini beradi.

3. Yozuvchiga ko'rsatma:

Mualliflar uchun janr qoidalarini tushunish va ularga rioya qilish hikoya qilish uchun foydali asos bo'lishi mumkin. Shuningdek, u o'z ishlari uchun eng yaxshi adabiy asboblar va uslublarni tanlashda ularga rahbarlik qilishi mumkin.

Asosiy adabiy janrlarni o'rganish

Keling, har biri o'ziga xos xususiyatlar va misollarga ega bo'lgan asosiy adabiy janrlarni ko'rib chiqaylik:

1. Badiiy adabiyot

Badiiy adabiyot – real voqealarga asoslanmagan keng qamrovli hikoyalarni o'z ichiga olgan ulkan janrdir. Badiiy adabiyotda siz quyidagi kabi subjanrlarni topasiz:

- **Adabiy adabiyot:** xarakterni rivojlantirish, mavzular va murakkab nasrga e'tibor qaratganligi bilan mashhur. Masalan, Xarper Lining "Masxara qushini o'ldirish" va F. Skott Fitsjeraldning "Buyuk Getsbi" romani.

- **Sir:** hal qilinishi kerak bo'lgan markaziy sirni o'z ichiga oladi. Aniq sirlarga Artur Konan Doylning «Sherlok Xolms» seriyasi va Agata Kristining «Gerkul Puaro» romanlari kiradi.

- **Ilmiy fantastika:** Ko'pincha spekuliyativ tushunchalar, futuristik texnologiya va boshqa dunyo sozlamalarini o'rganadi. Klassik misollar orasida Isaak Asimovning "Foundation" seriyasi va Filipp K. Dikning "Androidlar elektr qo'ylarini orzu qiladimi?" asarlarini uchratamiz.

2. Fantaziya

Fantaziya o'quvchilarni sehrli olamlarga olib boradi, ko'pincha afsonaviy mavjudotlar, epik kvestlar va g'ayritabiiy elementlarni o'z ichiga oladi. E'tiborli misollar orasida J.R.R. Tolkiening "Uzuklar hukmdori" va J.K. Roulingning "Garri Potter" seriyalari bor.

3. Romantika

Ishqiy romanlar sevgi va ishqiy munosabatlarga asoslangan. Ushbu hikoyalarni tarixiydan tortib to zamonaviygacha turli xil sharoitlarda topish mumkin. Ushbu janrdagi ba'zi sevimli mualliflar orasida Jeyn Osten ("Mag'rurlik va xurofot") va Nikolas Sparks ("Daftar") bor.

4. Dahshat

Dahshat qo'rquv, shubha va g'ayritabiiy elementlar bilan o'quvchilarni dahshatga solish va bezovta qilishga qaratilgan. Stiven Kingning "The Shining" va "Bu" kabi asarlari qo'rqinchli janrning ajoyib namunasi.

5. Tarixiy fantastika

Bu janr tarixiy davrlarda tasvirlangan badiiy hikoyalar orqali o'tmishni jonlantiradi. Ken Follettning "Yer ustunlari" va Hilari Mantelning "Bo'rilar zali" mashhur tarixiy fantastika romanlaridir.

6. Nobadiiy adabiyot

Badiiy bo'lmagan adabiyot keng ko'lamlı faktik yozuvlarni, jumladan xotiralar, tarjimai hollar, insholar va o'z-o'ziga yordam berish kitoblarini o'z ichiga oladi. Masalan, Anne Frankning "Anna Frankning kundaligi" va Charlz Duhiggingning "Odat kuchi".

7. She'riyat

She'r adabiy so'zning o'ziga xos shakli bo'lib, ritm, qofiya, obrazli tilda qo'llanishi bilan ajralib turadi. Emili Dikkinson ("O'lim uchun to'xtab qololmaganim uchun") va Lengston Xyuz ("Negro daryolar haqida gapiradi") kabi shoirlar janrga katta ta'sir ko'rsatgan.

8. Drama

Drama dialog va ijro orqali hikoya qilishni o'z ichiga oladi. Uilyam Shekspir ("Gamlet" va "Romeo va Juliet") va Tennessi Uilyams ("Tramvay nomidagi orzu") kabi mashhur dramaturglar bu janrga katta hissa qo'shgan.

9. Biografiya va avtobiografiya

Bu janrlar haqiqiy shaxslar hayotiga qaratilgan. Mashhur tarjimai hollar orasida Uolter Isaaksonning "Stiv Jobs" asari, mashhur avtobiografiyalar orasida Ann Frankning "Yosh qizning kundaligi" bor.

10. Satira

Satira jamiyat, siyosat yoki inson xatti-harakatini tanqid qilish yoki masxara qilish uchun hazil va kinoyadan foydalanadi. Jonatan Sviftning "Gulliverning sayohatlari" asari satirik adabiyotning klassik namunasi.

Xulosa. Adabiy janrlarni tushunish, sizni adabiyotning ulkan olami bo'ylab yo'naltiradigan xaritaga ega bo'lishga o'xshaydi. Ushbu toifalar foydali asosni ta'minlasa-da, shuni yodda tutish kerakki, ko'plab asarlar oson tasnifga qarshi chiqmaydi va bir nechta janrlarning elementlarini aralashtirishi mumkin.

Adabiy sayohatingizni boshlaganingizda, turli janrlarni o'rganishdan qo'rqmang va sizga nima ko'proq mos kelishini bilib oling. Siz sirlar, romanlar yoki ilmiy fantastika muxlisi bo'lasizmi, adabiyot olami hamma uchun nimanidir taklif

qiladi va bu cheksiz imkoniyatlar va boyituvchi tajribalar bilan to'ldirilgan sayohatdir. Shunday qilib, kitob oling, yangi janrga sho'ng'ing va adabiy sarguzashtingiz boshlang.

Shunday ekan, adabiy izlanish chorrahasida turganingizda, kamroq sayohat qilgan yo'ldan borishdan tortinmang. Adabiyot olami bir-biri bilan chambarchas bog'langan ulkan hikoyalar tarmog'idir. Agar siz sirlarni yaxshi ko'radigan bo'lsangiz, qalbingizni tortadigan romantika elementlarini topishingiz mumkin. Agar ilmiy fantastika sizning qulay hududingiz bo'lsa, sizni boshqa davrga olib boradigan tarixiy rivoyatlarga duch kelishingiz mumkin. Adabiyot gobelen bo'lib, unda janrlar iplari bir-biriga bog'lanib, murakkab va go'zal butunlikni yaratadi.

Oxir-oqibat, bu maqsadga erishish haqida emas; bu sayohatdan lazzatlanish haqida. Shunday qilib, o'sha kitobni oling, yangi janrga sho'ng'ing va adabiy sarguzashtingiz ochilishiga imkon bering. O'zingizni klassik roman sahifalarida topasizmi yoki ilmiy fantastikaning yorqin olamida topasizmi, unutmangki, adabiyotda doimo kashf qilinadigan, o'rganadigan va qadrlaydigan narsa bor. Sizning adabiy sarguzashtingiz endigina boshlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sultanovna, U. S., Latipov, S., & Gulbaxor, M. (2022, December). SO 'Z URG 'USINING INGLIZ VA O 'ZBEK TILLARIDAGI FARQLASH VAZIFASINING QISQACHA TAVSIFI. In " *ONLINE-CONFERENCES*" *PLATFORM* (pp. 216-219).
2. <https://medium.com/@azkatahir102004/a-beginners-guide-to-understanding-literary-genres-ca1a3e1c545d>
3. Alimardon, T., Sherzod, L., & Gulbaxor, M. (2022, December). ON FACTORS INFLUENCING THE RIGHT APPROACH TO GRAMMAR INSTRUCTION. In " *ONLINE-CONFERENCES*" *PLATFORM* (pp. 137-140).
4. Luiza, G., Nigora, A., & Gulbaxor, M. (2022, December). THE SIGNIFICANCE OF MICRO AND MACRO LANGUAGE PLANNING. In " *ONLINE-CONFERENCES*" *PLATFORM* (pp. 109-112).
5. Odinoxon, U., & Nargis, X. (2023). DETEKTIV FANTASTIKANING ADABIY JANR SIFATIDA RIVOJLANISH TARIXI. *Involta Scientific Journal*, 2(2), 48-50.
6. Rain, D. (2007). Literary genres. *Creative Writing THE HANDBOOK OF*, 54.
7. Habjan, J., & Imlinger, F. (2016). Globalizing Literary Genres. *Literature, History, Modernity*.